

عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس

جلد سوم

فرهنگ عاشورا - شباهت جویی به جنگ های صدر اسلام

محمدرضا سنگری - مهدی عبداللہی

پژوهشکده تحقیقات اسلامی

سرشناسه:	سنگری، محمدرضا؛ ۱۳۳۳ -
عنوان و پدیدآور:	فرهنگ عاشورا - شباهت‌جویی به جنگ‌های صدر اسلام / نویسندگان: سنگری، مهدی عبداللهی؛ تهیه‌کننده پژوهشکده تحقیقات اسلامی [سپاه پاسداران انقلاب اسلامی]؛ قم: زمزم هدایت، ۱۳۸۵.
مشخصات نشر:	۳۰۴ ص.
مشخصات ظاهری:	عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس؛ ج. ۳.
فروست:	۲۰۰۰ ریال؛ 964-8769-99-0
شابک:	فیبا
یادداشت:	کتابنامه: ص. ۱۹۷ - ۳۰۴. همچنین به صورت زیرنویس.
یادداشت:	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - مسائل متفرقه.
موضوع:	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - تأثیر.
موضوع:	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - شهیدان - وصیتنامه‌ها.
موضوع:	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - جنبه‌های مذهبی.
شناسه افزوده:	عبداللهی، مهدی
شناسه افزوده:	سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. نمایندگی ولی فقیه. پژوهشکده تحقیقات اسلامی. زمزم هدایت.
شناسه افزوده:	سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. نمایندگی ولی فقیه. پژوهشکده تحقیقات اسلامی.
فروست (شناسه افزوده):	عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس؛ ج. ۳.
رده‌بندی کنگره:	ج. ۳ / ۱۶۰۰ DSR
رده‌بندی دیویی:	۹۵۵ / ۰۸۴۳
شماره کتابخانه ملی:	۴۱۱۸۵ - ۸۵ م

عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس - ج ۳

فرهنگ عاشورا - شباهت‌جویی به جنگ‌های صدر اسلام

- نویسندگان: ☐ محمدرضا سنگری - مهدی عبداللهی
- تهیه‌کننده: ☐ پژوهشکده تحقیقات اسلامی
- حروفچینی و صفحه‌آرایی: ☐ پژوهشکده تحقیقات اسلامی
- ناشر: ☐ زمزم هدایت
- تاریخ چاپ: ☐ پاییز ۱۳۸۶
- چاپ: ☐ سپهر
- نوبت چاپ: ☐ اول
- تیراژ: ☐ ۲۰۰۰
- قیمت: ☐ ۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۹۰ - ۸۷۶۹ - ۹۶۴ (جلد سوم) ISBN 964-8769-99-0 (VOL.3)

شابک دوره: ۱۱۰ - ۲۸۵۴ - ۹۶۴ (دوره ۷ جلدی) ISBN 978-964-2854-11-0 (7 VOL. SET)

قم، خ شهید فاطمی (دور شهر)، نیش فاطمی ۳، پلاک ۸۱

تلفکس: ۷۷۳۰۷۳۵ - ۲۵۱۰، همراه: ۲۸۸۷۳۲۵۳ - ۹۱۲

پیش‌گفتار

ملت مسلمان ایران جنگ‌های بسیاری را تجربه کرده و از سر گذرانده است. بیگانگان بارها سرزمین ایران را عرصه تاخت و تاز قرار داده‌اند و فرزندان رشید ملت ایران نیز همواره پرچم مقاومت را برافراشته، در برابر آنان سینه سپر کرده‌اند؛ گاه دشمن در تهاجمش توفیق یافته و گاه ناکام مانده است، اما بی‌گمان باشکوه‌ترین حماسه دفاعی ملت مسلمان ایران در دوران هشت سال درخشان و پرافتخار دفاع مقدس رقم خورد. آنچه دفاع مقدس را در کارنامه دفاعی این ملت از حدود دویست سال پیش به این طرف برجسته و بی‌مانند ساخته است، ناکام ماندن دشمن در دستیابی به اهداف تجاوز به ویژه جدا کردن بخشی از ایران و ضمیمه کردن آن به خاک خود است.

گذری بر تهاجم بیگانگان در این دویست سال، درستی این ادعا را نشان می‌دهد. در جنگ نخست ایران و روسیه (۱۲۱۸-۱۲۲۸ ه.ق)، عهدنامه ذلت‌بار گلستان بر ایران تحمیل، و بخشی از پیکر ایران جدا شد. در دومین جنگ (۱۲۴۱-۱۲۴۳ ه.ق) نیز عهدنامه ننگین ترکمانچای بر اوراق نقش بست که افزون بر جداسازی بخش دیگری از شمال ایران، حق کشتیرانی ایران در دریای خزر سلب گردید و حق قضاوت کنسولی و پنج میلیون تومان

غرامت به روسیه داده شد. در سال ۱۲۶۳ هجری قمری طی عهدنامه دوم ارزروم که در آستانه جنگ دولت‌های عثمانی و ایران و پس از چهار سال مذاکره و با میانجیگری دولت‌های استعماری انگلیس و روس به امضای دو دولت رسید، تمامی ولایت سلیمانیه به دولت عثمانی واگذار گردید و در مقابل، دولت عثمانی مالکیت ایران بر خرمشهر و ساحل چپ اروندرود را به رسمیت شناخت. در سال ۱۲۷۳ هجری قمری، نیروهای متجاوز انگلیسی بوشهر، خرمشهر و اهواز را اشغال کردند تا هرات را از ایران جدا کنند. بر اساس عهدنامه‌ای که در مارس ۱۸۵۷ میلادی در پاریس میان ایران و انگلیس منعقد گردید، هرات از ایران جدا شد و ایران افغانستان را به رسمیت شناخت و در مقابل، انگلستان نیروهای خود را فراخواند. در سال ۱۳۳۱ هجری قمری در جریان انعقاد پروتکل اسلامبول و با دخالت روس و انگلیس، حدود ۷۰۰ مایل از مناطق نفت‌خیز ایران در شمال و جنوب قصر شیرین به دولت عثمانی واگذار شد و سرانجام در سال ۱۳۴۹ هجری شمسی با ادامه سیاست استعماری انگلستان، ایران از ادعای مالکیت خود نسبت به بحرین دست برداشت تا مالکیت مجدد خویش را بر جزایر سه گانه ایرانی خلیج فارس که در قیمومت انگلستان بود، به دست آورد.

به راستی چه راز و رمزی در هشت سال جنگ تحمیلی نهفته است که آن را به لحاظ ناکام گذاشتن دشمن و حفظ تمامیت ارضی ایران، ممتاز ساخته و نام باشکوه و جاودان «دفاع مقدس» را زینده آن کرده است؛ با آن که شورای امنیت سازمان ملل به طرز بی سابقه‌ای در انجام وظیفه خود در محکوم کردن تجاوز و متجاوز تسامح ورزید و بیش تر قدرت‌های برتر جهان و دولت‌های منطقه از تجهیز عراق به سلاح‌های پیشرفته و تکنولوژی ساخت سلاح‌های

کشتار جمعی و در اختیار گذاشتن اطلاعات مهم نظامی و حمایت‌های گسترده مالی، سیاسی و تبلیغاتی در عرصه جهانی کوتاهی نکردند و برخی مستقیماً به نفع عراق وارد جنگ شدند. به نظر می‌رسد راز و رمز برجستگی و درخشندگی دفاع مقدس را باید در ویژگی‌های ممتازی که در درون خود دارد جست‌وجو کرد.

دشمن زمانی تهاجم به این سامان را آغاز کرد که در آن، نظامی اسلامی استقرار یافته بود و فقهی عادل رهبری ملت و فرماندهی کل نیروهای مسلح را بر عهده داشت. حضرت امام خمینی (ره) با توکل به خداوند متعال و عزمی راسخ و قاطعیتی کم نظیر و نفوذ معنوی که در میان ملت و رزمندگان داشت، توان روحی و معنوی آنان را برای مقابله همه‌جانبه با دشمن بسیج و ساماندهی کرد. وحدت و حضور یکپارچه ملت به‌ویژه عالمان دین و روحانیون و گستره مدافعان در شکل نیروهای بسیج، که نقش حیاتی و کارساز بر عهده داشتند، دیگر ویژگی ممتاز و بی‌سابقه دفاع مقدس است. تمسک فرماندهان و رزمندگان به فرهنگ ناب اسلامی، الهام گرفتن از باورهای ژرف دینی، اقتدا به سیره جهادی معصومان (ع) به ویژه نهضت حرکت‌آفرین عاشورا، آراسته شدن به ارزش‌های پیروزی‌آفرین اسلامی و امید داشتن به امدادهای غیبی از جمله این ویژگی‌هایند. همچنین استفاده قابل قبول از سلاح تبلیغات و نیز هنر و ادبیات در جهت خنثی کردن هجوم تبلیغاتی دشمن و افزایش روحیه رزمندگان را باید از ویژگی‌های دفاع مقدس برشمرد.

پژوهشکده تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه - در کنار پژوهش‌هایی که دیگر مراکز درباره تاریخ و رخدادهای نظامی و سیاسی دفاع مقدس و نیز ثبت خاطره‌های رزمندگان از آن دوران انجام داده و می‌دهند -

بر آن شد تا از این روزن به دفاع مقدس بنگرد و این ویژگی‌های ممتاز را در اندازه توان خویش بکاود. در این باره، طرحی با نام «عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس» تهیه شد و به تصویب اداره تحقیقات خودکفایی ستاد مشترک سپاه و معاونت طرح و برنامه ستاد کل نیروهای مسلح رسید. سخنان حضرت امام (ره)، مقام معظم رهبری و فرماندهان جنگ و نیز خاطره‌های رزمندگان و وصیت‌نامه‌های شهیدان، منابع عمده این جستار است که از کتاب‌ها، مجله‌ها و روزنامه‌ها استخراج شده است. همچنین در حد امکان از منابع موجود در مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) و گروه جنگ سیمای جمهوری اسلامی نیز استفاده شده است که از همکاری صمیمانه این مراکز سپاسگزاریم. مدیریت و نظارت علمی این طرح را به ترتیب آقایان علی تقی‌زاده اکبری و مهدی عبداللهی بر عهده داشته‌اند. به امید آن که این گام خرد و ناچیز، گام‌های بلند عالمان و فرهیختگان متعهد را در پی داشته باشد.

□ آنچه پیش رو دارید، سومین جلد از مباحث طرح فوق است که به دو عامل معنوی و فرهنگی مؤثر در دفاع مقدس پرداخته است. عامل نخست با نام «فرهنگ عاشورا» را آقای دکتر محمد رضا سنگری پژوهش کرده و نگاشته است و آقای محمد هادی مهتدی در جمع‌آوری بخشی از اطلاعات مددکار ایشان بوده است. عامل دوم با نام «شبهات جویی به جنگ‌های صدر اسلام»، حاصل پژوهش و نوشته آقای مهدی عبداللهی است. با سپاس از تلاش این عزیزان و با امید آن که این مباحث خوانندگان محترم را سودمند افتد.

فهرست

بخش اول: فرهنگ عاشورا

مقدمه.....	۱۹
فصل اول: ویژگی‌های فرهنگ عاشورا.....	۲۵
۱. خلوص، بی‌آلایشی و پالایش کربلا.....	۲۵
۲. تجلی‌گاه همه ابعاد و اضلاع مکتب.....	۳۰
۳. حجت کامل.....	۳۳
۴. وحدت در جهت، اندیشه و عمل.....	۳۶
۵. تداوم و استمرار و تکامل.....	۴۱
۶. حیات بخشی و زاینده‌گی.....	۴۷
۷. مدیریت و برنامه‌ریزی.....	۵۵
۱- ۷. زمینه‌سازی.....	۵۶
۲- ۷. انتخاب زمان مناسب.....	۵۶
۳- ۷. سازماندهی و مدیریت یاران.....	۵۶
۴- ۷. مدیریت در بحران.....	۵۷

۶۱	فصل دوم: جلوه‌های فرهنگ عاشورا در دفاع مقدس
۶۲	۱. زیارت عاشورا
۶۵	۲. ایثار در عطش
۶۹	۳. تطابق الگوهای عاشورا با جبهه
۷۰	۱-۳. شباهت به امام حسین (ع)
۷۱	۲-۳. شباهت به ابوالفضل (ع)
۷۳	۳-۳. شباهت به علی اکبر (ع)
۷۴	۴-۳. شباهت به قاسم
۷۶	۵-۳. شباهت به علی اصغر
۷۷	۶-۳. شباهت انقلاب به عاشورا و امام به اباعبدالله
۷۸	۷-۳. شباهت به حبیب بن مظاهر
۷۹	۴. صفا، اخلاص و شور عاشورایی
۸۹	فصل سوم: آزادگان؛ جلوه‌های عاشورایی در اسارت
۸۹	۱. برپایی مراسم سوگواری
۹۳	۲. مقاومت و پایداری
۹۹	۳. توسل
۱۰۰	۴. امر به معروف و نهی از منکر
۱۰۲	۵. تجلی عشق به امام حسین در سیمای امام خمینی
۱۰۴	۶. عزت خواهی
۱۰۵	۷. تأثیرگذاری بر دشمن
۱۰۹	فصل چهارم: وصیت‌نامه‌های عاشورایی
۱۰۹	۱. ساختار و نظام مطالب
۱۱۱	۲. محتوا و درون‌مایه

۱۱۱	۲-۱. امر به معروف و نهی از منکر
۱۱۳	۲-۲. اصلاح بر اساس معیارها
۱۱۵	۲-۳. رضای الهی
۱۱۷	۳. طرح شعائر عاشورایی
۱۲۱	۴. عشق ورزی به مکتب و نام اباعبدالله (ع)
۱۲۴	۵. نمادها و نموده‌ها و ارزش‌های عاشورایی
۱۳۰	۶. الگوها و چهره‌های عاشورایی
۱۴۳	فصل پنجم: سروده‌های دفاع مقدس و فرهنگ عاشورا
۱۴۳	۱. شعر
۱۴۵	۱-۱. حماسه
۱۵۳	۱-۲. پیام
۱۵۷	۱-۳. سوگ
۱۶۱	۱-۴. عرفان و شیفتگی عارفانه
۱۶۸	۲. نوحه‌ها و مرثی
۱۷۵	۳. رجزها و شعارها
۱۷۹	فصل ششم: نام‌ها و نوشته‌های نینوایی
۱۷۹	۱. نام‌ها
۱۷۹	۱-۱. نام لشکرها، تیپ‌ها و گردان‌ها
۱۸۲	۱-۲. نام اعزام‌های سراسری
۱۸۳	۱-۳. نام و رمز عملیات‌ها
۱۸۷	۲. نوشته‌ها
۱۸۷	۲-۱. پیشانی‌بندها و لباس‌نوشته‌ها
۱۸۹	۲-۲. تابلو‌نوشته‌ها
۱۹۵	۲-۳. مزارنوشته‌ها

فصل هفتم: امام خمینی و پیوند دفاع مقدس با عاشورا	۲۰۹
۱. الهام بخشی کربلا در تحمل مصائب	۲۱۱
۲. نمردهی تحمل مصائب	۲۱۲
۳. عدم توجه به کمیت	۲۱۳
۴. درس آموزی کربلا	۲۱۵
۵. مجالس سوگواری، عامل تداوم کربلا	۲۱۷

بخش دوم: شباهت جویی به جنگ های صدر اسلام

مقدمه	۲۲۳
فصل اول: آوای تکبیر	۲۲۷
۱. شعار تکبیر، وسیله دفاعی	۲۳۱
۲. فتح با تکبیر	۲۳۲
۳. هراس دشمن از تکبیر رزمندگان	۲۳۵
فصل دوم: حضور پیرمردان و نوجوانان	۲۳۷
۱. پیرمردان در رزم	۲۳۷
۲. نوجوانان در صحنه نبرد	۲۴۳
فصل سوم: حضور زنان در دفاع	۲۵۱
۱. مداوا و پرستاری مجروحان	۲۵۲
۲. فراهم کردن غذا و آبرسانی	۲۵۵
۳. انتقال مجروحان و شهیدان	۲۵۷
۴. رساندن تدارکات و مهمات	۲۵۹
۵. تشویق رزمندگان	۲۶۲

۲۶۹	۶. صیوری
۲۷۳	۷. شرکت در رزم
۲۷۷	فصل چهارم: ایثار مجروحان
۲۸۳	فصل پنجم: پرچم و پیشانی بند
۲۸۳	۱. پرچم
۲۹۳	۲. سربند و نشانه
۲۹۷	منابع و مأخذ

مقدمه

رویدادها در تاریخ هرچه از زمان وقوع و ولادت خویش فاصله می گیرند، کم رنگ تر و بی فروغ تر می شوند و سرانجام به سایه روشنی از یک خاطره یا حادثه در ذهن ها بدل می گردند، اما تنها یک حادثه را می شناسیم که در روزی داغ در سرزمینی کوچک و گمنام به نام «کربلا» رخ داد و امروز پس از قرن ها و روزگاران دراز، دامنگستر و تأثیرگذار و حرکت آفرین، به سمت فردایی درخشان تر راه می سپارد. شور و شکوه و شراره ای که عاشورا آفرید، هنوز و همواره قلمرو قلب و ذهن انسان ها را فتح می کند و خون خیزش و حرکت در رگ ها می دواند. این ویژگی، این سخن پیامبر را به یاد می آورد:

إِنَّ يَقْتُلِ الْمُحْسِنِينَ حَرَارَةً فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَبْرُدُ أَبَدًا^۱

از شهادت حسین آتشی در قلب مؤمنان افروخته شود که هرگز سردی و خاموشی نمی پذیرد.

کربلا، زنده، زاینده و فزاینده است؛ کوثری است که می جوشد و هر عصر

۱. مستدرک الوسائل، میرزا حسین نوری، ج ۱۰، ص ۳۱۸ جامع احادیث الشیعه، ج ۱۲، ص ۵۵۶ (این روایت از امام صادق (ع) روایت شده است).

و نسلی به نسبت توان و تکاپو و ظرفیت خویش از آن بهره می‌گیرد. کربلا به روح‌ها طراوت، زیبایی، سرزندگی و شیوه خوب زیستن می‌آموزد که حسین (ع) یعنی خوب، یعنی زیبا.

کربلا، اساسنامه ایمان، فهرست همه خوبی‌ها و فرهنگنامه قبیله معرفت و عشق است. هیچ‌کس نیست که با کربلا انس و الفت بیابد و شکفتن و بالیدن و جوشش و حیات را در خود احساس نکند. جامعه‌ای نیز که با فرهنگ عاشورا پیوند و آشنایی بیابد، سرشار پویایی، زیایی و توانایی خواهد شد. به همین دلیل است که کربلا بهترین پایگاه الهام برای حرکت و خیزش و قیام است و آنان که معرفت عاشورایی یافته‌اند، انسان‌هایی‌اند که حریت، عزت، جوانمردی، پاکبازی، اخوت، صمیمیت، عرفان، ایمان و شهادت، درون‌مایه زیستن و قانون زندگی و جهت‌گیری‌هاشان خواهد شد.

انقلاب اسلامی ایران و درون‌مایه آن نیز مُلْهَم و متأثر از فرهنگ عاشورا است. خون شهیدان انقلاب اسلامی در زلال کربلا ریشه دارد و انقلاب ما بارقه و شعاعی از آتش ستم‌سوزی است که در سال ۶۱ هجری در ساحل فرات شعله کشید. امام خمینی (ره) در یکی از سخنرانی‌های خویش فرموده است:

اگر سیدالشهدا نبود، این نهضت [انقلاب اسلامی] هم پیش نمی‌برد، سیدالشهدا همه‌جا هست «کُلُّ اَرْضِ کربلا» همه‌جا محضر سیدالشهدا است، همه منبرها محضر سیدالشهدا است، همه محراب‌ها از سیدالشهدا است... امام حسین نجات داد اسلام را، ما برای یک آدمی که نجات داده اسلام را و رفته کشته شده‌ای نسکوت کنیم؟ ما هر روز باید گریه کنیم، ما هر روز باید

منبر برویم برای حفظ این مکتب، برای حفظ این نهضت‌ها؛ این نهضت‌ها مرهون امام حسین (ع) است.^۱

رهبر معظم انقلاب، حضرت آیه‌الله خامنه‌ای نیز می‌فرماید:

شما ببینید این نصف روز حادثه [کربلا]، چه قدر در تاریخ ما برکت کرده و تا امروز هم زنده و الهام‌بخش است... این در انقلاب و جنگ و گذشته تاریخ ما محسوس بوده است... ما اگر نخواهیم هشت سال جنگ خودمان را با آن هشت - نه ساعت عاشورای امام حسین مقایسه کنیم یا آن را خیلی درخشان‌تر بدانیم - که واقعاً هم همین است، یعنی من حادثه‌ای را در تاریخ نمی‌شناسم که با فداکاری آن نصف روز قابل مقایسه باشد؛ همه چیز کوچک‌تر از آن است - لیکن بالاخره طرحی از آن یا نمی‌از آن یم است.^۲

شباهت و همسانی انقلاب عظیم عاشورا و انقلاب بزرگ اسلامی، این همه ایثارها، شجاعت‌ها، صبوری‌ها و عظمت‌ها را رقم زد و صحنه‌هایی آفرید که در آن‌ها شور، شعور، شوکت و شکوه عاشورایی را می‌توان یافت. همان‌گونه که در سخن دقیق و روشن حضرت امام (ره) دیدیم، همه نهضت‌هایی که امروزه در جهان رخ می‌دهند و با انقلاب اسلامی همراهند، تأثیر فرهنگ را در خویش دارند. رزمندگان ما که در هشت سال دفاع مقدس حماسه آفریدند و امت بزرگ ما که صبورانه در مقابل شدائد و سختی‌ها ایستاد و رهبری که ناشر همان فرهنگ و بردوش دارنده همان رایت بود، نشان داد که عاشورا نه تنها حادثه سال ۶۱ هجری نیست که در هر زمان و مکان تکرارپذیر است و به هر نسبت که یک حادثه هویت فرهنگی عاشورا را بیابد، تأثیر، دوام و عمق خواهد یافت.

۱. قیام عاشورا در کلام و پیام امام خمینی (تبیان آثار موضوعی، دفتر سوم)، ص ۷۶-۷۷.

۲. حدیث ولایت، مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، ج ۷، ص ۲۳۶-۲۳۷.

شاید بتوان گفت در طول قرن‌ها مبارزه در تاریخ شیعه، هیچ انقلاب و حرکتی همچون حرکت انقلاب اسلامی و هیچ صحنه‌هایی همچون صحنه‌های دفاع مقدس شبیه انقلاب عاشورا و کربلای حسینی نیست. هزاران آیت و نشانه در جبهه‌های دفاع مقدس امروز را به دیروز عاشورا پیوند می‌زد و بوی کربلا را به شامه‌ها می‌رساند. درنگ و تأملی اندک در شعارها، وصیت‌نامه‌ها، عملیات‌ها، نام عملیات‌ها، شب‌های عملیات، نامه‌ها، مزارنوشته‌ها، سخنان رهبر و امام و مقتدای رزمندگان، خانواده شهیدان، خاطرات، تابلونوشته‌ها و همه مظاهر و جلوه‌های جبهه‌ها نشان می‌دهد که می‌توان پیوندی شگفت و قابل مطالعه میان این دو قطعه تاریخی یافت. مطالعه و پژوهش در این زمینه و نشان دادن این مشترکات و همسانی‌ها، نه تنها ترسیم و تبیین «زاینده‌گی و تأثیرگذاری و حیات فرهنگ عاشورا» که نشانه سلامت، عظمت، ارجمندی و قداست سال‌های دفاع مقدس و بزرگی و بزرگ‌منشی امت امام بزرگوار و انقلاب عاشورایی اسلامی است. در یک نگاه کلی، برخی از وجوه مشترک دو فرهنگ عاشورا و دفاع مقدس عبارتند از:

یک - هر دو برای دفاع از حریم ارزش‌ها و حفظ اسلام و رضای پروردگار رویاروی دشمن می‌ایستند؛

دو - رهبر هر دو حرکت، فرزندان پیامبرند. همان صلابت، پایداری، ذلت‌ناپذیری، شهادت‌پذیری و روح ابثار که در وجود مبارک ابا عبد الله (ع) هست، در وجود امام خمینی (ره) تجلی یافته است. امام به پیروی از سرور و سالار شهیدان از هیچ فداکاری در راه مکتب و آرمان‌های الهی دریغ ندارد؛

سه - یاران امام خمینی (ره) همچون شهیدان کربلا، کانون عرفان و محبت الهی و سرشار از شوق شهادت و فداکاری‌اند؛

چهار - دشمن رویارو بادو جریان، در نهایت قساوت، پستی، دنیاپرستی و خودخواهی است؛

پنج - همان مظاهر روز و شب عاشورا در جبهه‌های دفاع مقدس دیده می‌شود؛ زمزمه‌های عاشقانه، نماز، عبادت، قرائت قرآن و آمادگی برای وصل و پیوند با محبوب؛

شش - پایداری و شکیبایی زنان امت امام خمینی و نقش روشنگری و صبوری آنان، جلوه‌ای از صبوری و پیام‌رسانی قافله اسیران کربلا است؛

هفت - هر دو جریان رسواگر ستم شدند و نقاب از چهره دروغ و تزویر و نفاق برافکندند؛

هشت - در هر دو جریان از شهیدان شیرخوار تا پیران سالخورده می‌توان یافت؛

نه - صحنه‌ها و موقعیت‌هایی همچون صحنه‌های کربلا بارها در جبهه‌های دفاع مقدس اتفاق افتاد مانند تشنگی، جداشدن سرها، اسارت و... این صحنه‌ها همواره ذهن‌ها را به صحنه‌های کربلا پیوند می‌زند؛

ده - جبهه‌های هشت سال دفاع مقدس جلوه‌گاه اخلاق، فضایل و ارزش‌های الهی و سازنده‌ترین و پرشکوه‌ترین درس‌ها بود؛ درس‌هایی که رزمندگان در مکتب عاشورا آموخته بودند. معمولاً در جبهه‌ها، همه ارزش‌های اخلاقی با کربلا تطبیق داده می‌شد؛

یازده - پایان هشت سال دفاع مقدس همچون پایان عاشورا، تمام شدن و توقف راه نبود، بلکه پس از آن ایمانی که محصول خلوص و فداکاری رزمندگان بود، هشیاری، تحرک و بیداری‌های بزرگی را رقم زد که نه تنها سلامت جامعه را ضمانت کرد که الهام‌بخش مبارزات در گوشه و کنار جهان شد. تأثیر این ایثار و خلوص را در رزمندگان لبنان نیز می‌توان یافت.

دوازده - همچنان که انقلاب عاشورا موجب بقا و سلامت مکتب و اسلام نوپایی شد که محصول ۲۳ سال تلاش پیامبر (ص) و مجاهدت صیحابه بزرگ بود، مجاهدت‌های هشت سال دفاع مقدس نیز بقا و سلامت انقلاب اسلامی را ضمانت کرد.

در این نوشتار به بررسی و تطبیق این جلوه‌ها و مشترکات معنوی و فرهنگی میان دوران دفاع مقدس و عاشورا می‌پردازیم و با بررسی مظاهر عاشورایی در دفاع مقدس، وجوه اشتراک این دو نهضت و دو نمونه بزرگ تاریخی را باز می‌یابیم. هر چند قلمرو تحقیق دوران هشت ساله دفاع مقدس است، اما به دلیل پیوندی که انقلاب اسلامی با نهضت عاشورا دارد، حضور این ویژگی‌ها را در سال‌های پس از دفاع مقدس نیز می‌توان در جامعه احساس کرد، به ویژه آن که برخی از مسائل هشت سال دفاع مقدس مانند بازگشت آزادگان، بازگشت پیکر مطهر مفقودالاشرها، شهادت نیروهای تخصص و به طور کلی استمرار جریان شهادت، این باب را همچنان مفتوح نگاه می‌دارد. از این فراتر، نمی‌توان ارزش‌های انقلابی را که نمادها و نموده‌های خویش را از کربلا و عاشورا دریافت کرده است، در حصار زمان، محدود و محصور کرد و این انگاره که ارزش‌های دفاع مقدس را تنها در همان سال‌های جنگ خلاصه، و در همان فرضت تاریخی بررسی و مطالعه کنیم، نه علمی، نه مقبول و مطلوب و نه امکان‌پذیر است. یافتن وجوه مشترک و به زبان دیگر جلوه‌های عاشورا در دفاع مقدس، برای تاریخ فردا و آینده‌هایی که جهاد و دفاع ناگزیر با سرنوشت و حیات جامعه‌ها پیوند می‌خورد و در این باره به الگویی مناسب نیازمند می‌شود، بایسته و ضروری است. آنچه در پی می‌آید، پرداختن به همین مظاهر و چشم‌اندازهای درخشان عاشورایی در سال‌های دفاع مقدس و پس از آن است.